

Izhaja vsako soboto zjutraj. Vsaka druga številka ima poučno zabavno ilustrirano prilogo „Družinski prijatelj“.

Uredništvo „Zarje“ je v Trstu, Via dei Fabbri 2. Tja je treba nasloviti vse rokopise, ki naj se objavijo v listu ali pa v prilogi. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. V nujnih slučajih se je posluževati telefona tiskarne št. 638.

ZARJA

Upravištvo „Zarje“ je v Trstu, Via dei Fabbri št. 2. Sprejema naročila, inserate in reklamacije. Naročnina „Zarje“ s priloženo je za vse leto naprej po pošti K. 6.—, za pol leta K. 3.—. Posamezne številke po 6 v.

Cena inseratov je 10 vinarjev za enostopno peto vrsto. Pri večkratnem objavljenju primeren popust. Poštno-hranilničnega računa št. 64139.

Kaj hočemo?

Ko stopamo pred slovensko javnost z novim časopisom, smo dolžni pojasniti, kaj nameravamo.

Da izdajemo v Trstu nov slovenski list, do tega nas je privedla resnična ljudska potreba. „Zarja“ je odgovor na zahteve in želje, ki smo jih posebno v zadnjem času ponovno slišali od priprostega ljudstva in od omikancev, da pogrešajo v Trstu krepkega slovenskega političnega lista, ki bi jasno in odločno priznaval krščanska načela. Vstreči tej želji je naš glavni namen.

Zato izjavljamo pred vsem, da stoji „Zarja“ na stališču krščanskih načel in da jim hoče pomagati do veljave v javnem življenju, v političnih, socijalnih in kulturnih zadevah. V tej smeri hočemo pozitivno delati, ne da bi iskali nepotrebno pričkanje in prepir. Odločni nasprotniki smo osebnih napadov in le v skrajni sili se jih bomo posluževali, kolikor bo v lastno obrambo nujno potrebno.

V tem smislu hočemo slovensko ljudstvo v Trstu, Istri na Krasu, kojemu je „Zarja“ v prvi vrsti namenjena, skrbno vzgajati. Posebna skrb nam bo povzdiga in spopolnenje društvenega življenja med ljudstvom. Učiti nameravamo ljudstvo na temelju vsakdanjih dogodkov z razpravami v listu, dalje potom dobrih ljudskih knjižic in izobraževalnih ter strokovnih društev.

S tem, da povdarjamo krščanska načela, nikakor ne zametamo narodnega principa, temveč ga hočemo le dvigniti, požlahtniti in prepojit s krščanskim duhom. Na svojo narodnost smo ponosni, svoj narod slovenski ljubimo, druge narodnosti pa spoštujemo v mejah pravice.

Zato segamo prijateljsko v roko vsem, ki delajo in se trudijo za pravi blagor slovenskega ljudstva. Po našem naziranju mora skrb za narodnost obsegati skrb za vse pogoje narodnega življenja, tudi obrambo cerkve in vere katoliške, s katero je slovensko ljudstvo tako tesno združeno, da bi brez nje tudi narodno propadlo. Radi tega ne bomo smatrali za prijatelja ljudstva one, ki bi kakorkoli hujskali narod proti katoliški cerkvi in njenim predstojnikom. Cerkev ni nasprotnica ali tlačiteljica nobene narodnosti, tudi slovenske ne, temveč mora vse narode voditi k zadnjemu in najvišjemu cilju. Pred hujskači bomo ljudstvo vsak čas svarili.

Časovne razmere so take, da imajo cerkveni predstojniki, škofje in duhovniki, dolžnosti in vsled tega tudi pravice prostega državljana, dosledno tudi pravico baviti se s politikom. Da, neredkokrat imajo celo dolžnost poseči v politična vprašanja, ki so večkrat z verskimi in nravnimi vprašanji tesno združena. Zato zavračamo načelo, da nima cerkev s politikom nič opraviti, kot povsem napačno in krivično načelo. Vsled tega pa nismo od nobenega cerkvenega predstojnika v posameznih političnih vprašanjih seznanjeno odvisni, temveč prosto se gibljemo v mejah krščanske vere in morale.

„Zarja“ nima neposrednega namena organizirati kako novo stranko med tržaškimi Slovenci, ker ve, da je večina pristavev slovenske narodne stranke v Trstu verna. Nam je le zato, da politično vodstvo priznava krščanska načela in da so politični voditelji stranke taki možje, da more tudi prepričan katoličan z mirno vestjo sodelovati. Če ne bo tako, si bo slovensko ljudstvo na tržaških tleh, gotovo premislilo in izbralo politične vodi-

telje krščanskega duha. Kot pravi narodnjaki bomo narod po potrebi na to opozarjali.

Takozvana narodno napredna stranka na Kranjskem in drugod po Slovenskem nam je nasprotnica kot protikrščanska stranka. S tem ni rečeno, da smo nekak privesek Slovenske Ljudske Stranke na Kranjskem in Goriškem ali pa Slovenske Kmečke Zveze na Štajerskem. Njena načela povsem odobrujemo in hvalimo, ker so prava, sicer pa bomo njena dela kritično gledali in odkrito povedali, kar bi nam ne bilo všeč.

V socijalnem vprašanju se navdušujemo za krščansko demokratično načelo. Ljudskim slojem priboriti pravice, ki jim gredo po naravnem, božjem in človeškem zakonu, to bo naše stremljenje. Boljšo socialno bodočnost naroda vidimo v njegovi vsestranski organizaciji. Ta organizacija obsega pred vsem vsa izobraževalna društva, ker je brez narodove izobrazbe njegovo nadaljno zdravo socialno gibanje nemogoče. Konečni cilj ljudskega združevanja pa bodi socialna osvoboditev v delavskih strokovnih društvih in gospodarska samopomoč v zadružništvu. Dosledno bomo morali obračati svoje pozornost na danes tako pereče izseljniško vprašanje in varstvo deklet.

Zato pa odkrit in neustrašen boj vsem pohujševalcem in oderuhom naroda!

To je, cenjeni čitatelji in somišljeniki, naš program. Vse, ki jim je na srcu pravi blagor tržaških, istrskih in kraških Slovencev, prosimo, da nas v tem velikem res narodnem delu z nasveti in peresom podpirajo, da bo naša „Zarja“ tolažilna oznanovalka boljših dni za Slovence ob Adriji.

Uredništvo „Zarje“.

LISTEK

Rada bi klobuk nosila.

(Črtica iz vsakdanjega življenja.)

Spisal Istran

Tri leta je preteklo o sv. Martinu, odkar se je bil nek vaški učitelj na Gorenjskem poročil z županovo Miciko. Kdo bi je tudi ne vzela? Lepa, mlada, bogata je bila ta Micika in zraven tega bistra glavica. Prepričan sem, da jo je v par mesecih navadil vsega gosposkega vedenja. Na dan poroke so vreli ljudje od vseh koncev in krajev vasi skupaj, da vidijo imenitno nevesto, ki se je ta dan preoblekla po gosposko. Lepa je bila ta gospodična. Vitka kakor jelka, nežna kot pomladanska prva vijolica, pa vendarle ne taka kot mestne bledolične gospodične, ki so, kakor da bi se jih vzelo iz škatljice. Revce so vklenjene v moderc in pretisnjene okolo pasu, da komaj dihajo — in to od otroške dobe naprej. Micika je bila vsa drugačna. Razvila se je svobodno v krasno dekle, kakor roža na vrtu in ne v stisnjem mestnem loncu, ki tiči v zaduhlem prostorčku med dvema stekloma.

Ženske so se nasajale na pete, ena drugi pomežikovale, šepetale, merile s pogledi Miciko od pete do glave in zopet od glave do pete. Največ pogledov pa je letalo in obstajalo na glavi nevestini. Zakaj neki ravno tu? Morebiti radi lepih ličic, ki so se rdečila kakor kri na snežnobelem obličju, morebiti radi živih in vendar ponižnih, nedolžnih oči, ki so danes bile v ponosni zadregi. Znabiti radi

zlatih uhanov z bliščečimi biseri, morda radi tistih rožnatih ustnic, od katerih bi marsikdo rad prejel gorak poljub, — mogoče radi svilnatih — lepo vpletenih las? Ne. Ženske se za lepoto drugih sploh ne navdušujejo, ker misli najbrže vsaka, da je ona lepša kot druge. Vsaka je več ali manj vase zaljubljena. Pogledi deklet in žena so leteli kot puščice na nevestino glavo radi tega, ker je danes nanji kraljeval prvokrat gosposki — klobuk. Podal se je Miciki klobuk tako dobro, kakor da bi bil nanji vzrastel. O ti klobuk ti, šentani! Koliko nevošljivih oči se danes pase na tebi.

V klobuku je bila Micika seveda nekaj višja. V klobuku je bila videti imenitnejša bila je cela gospa. Starejše žene, katerim se je že videl na glavi sneg — beli lasje — in katerim je tek časa marsikak zob bil že izdrl, starice, ki so bile pripognjene od težke butare let, niso pač gledale na klobuk z željo in upanjem da bi ga kedaj same nosile. Ne. Želele so ga morebiti svojim hčeram in vnukinjam — sebi pač ne. Nevarnejši je bil klobuk mladim dekletom ki so se nahajale v cvetu let. Več kot ena bi bila rada postala učiteljeva soproga, toda kaj pomaga, koje kmetskih deklet toliko, učiteljev — snubcev pa tako malo. O klobuk ti, klobučina. Radi tebe je danes toliko skrivnih nečimurnih želja v mladih dekliških sreih.

Kdo bi si pač mislil? Kovačevo Lojzko je klobuk mučil najbolj. Ne vem zakaj. Iz njenih resnih oči sem spoznal, da bi rada nosila klobuk. Kako neki? Lojzka je bila ravno tako lepa, kakor Micika, če

ne še lepša, saj meni je ugajala še bolj, ne rad tega, ker je ugajala mojemu okusu. Lojzka ti s bila lepša, ti si bila mlajša — ti si bila meni ljubša. Bila si bolj revna, tudi bolj pohlevna, bila, nisi županova, no, vsa dekleta ne morejo biti županova. Povej mi, zakaj bi tako rada nosila klobuk? Pogled kako lepo ovija bela ruta — svilena — tvojo glavico — in varuje nežno obličje pred strupenimi pogledi. Lojzka ne želi po klobuku. V klobuku samem ni sreče. Veš, kaj se je meni zgodilo. Zaljubil sem se pred nekaj leti. Ne vprašaj me v koga, ampak v kaj. V kaj? V lep klobuk. Oče mi ga je kupil. Srečen sem bil in dozdevalo se mi je, da sem res cel županov sin. Toda glej, kaj se je zgodilo! Popihala je burja tržaška — in dvignilo moj klobuk kvišku. Bal sem se ga močneje pritisniti, ker je bil nov. Klobuk je šel za burjo in jaz za klobukom. O Lojzka, ko bi mene videla kako sem sopihal za klobukom, bi se mi smejala polna usta, pa zraven bi se bila gotovo tudi zjokala. Nekoliko časa je hitel, kakor obroč po prahu, bil sem z nogo že na njem, ko mi ga je burja zopet odnesla in vrgla v lužo. Na mesto na glavi, sem nesel umazan klobuk pod pazduho domov...

Lojzka me ni ubogala. Šla je v nevarni svet za klobukom. Lahkomišljeno se je zaklobučila v nekega laškega gospodiča — in bila že na tem, da jo pobriše z njim v blaženo Italijo. Na moj brzjav je prišel njen oče v Trst — in Lojzko sva otela — on pa — se je splašil kot zajec in zbežal, kolikor so ga le mogle nesti pete.

Nekaj o združništvu.

Velikokrat se sliši govoriti ali pa se bere o združništvu. Kaj pa je združništvo? Jaz je imenujem orožje, katerega se poslužujejo dandanes zatirani, brezpravni in ubogi ljudski sloji v boju, ki ga bijejo za svoje življenje in osvobodjenje. Če pa govorimo o boju in orožju, se nam vsili prašanje, kdo je pa sovražnik, proti kateremu se rabi to orožje. Sovražnik je kapitalizem. Kapitalizem je tista pijavka, ki pije srčno kri delavcu, ki uničuje kmeta; kapitalizem je tisti zmaj, ki ima na vesti vse gorje in vso mizerijo, ki vlada dandanes na svetu; kapitalizem drži usuznjeno v svojih železnih krempljih večino človeštva, on ga je že razdelil v dva sovražna tabora.

Kapitalizem je otrok liberalizma. Liberalne krive nauke so začeli širiti v drugi polovici 18. stoletja. Iz Angleškega je prišel na Francosko, od tu se je začel širiti povsod. Zlasti so morala nekatera kriva načela, ki jih je učil liberalizem, prenešana na gospodarsko polje, človeštvo privedi do tega obupnega stanja, v katerem se nahaja danes. Opozoriti hočem le na nekatere nauke liberalizma. Osodepoln je nauk, ki uči, da je človek po naravi dober in da ni na slabo nagnjen, torej nauk, ki taji resnico o izvornem grehu in njegovih zlih posledicah. Če je kaj slabega na človeku, uče, je tedaj to le sad slabe, pomanjkljive vzgoje. Ker je torej človek tako dober, zato se mu lahko dovoli popolno svobodo. Dr. Krek piše v svoji knjigi „Narodna ekonomija“ tako o tem liberalnem nauku: „Človek je tako dober, da ga lahko prepustimo njegovi naravi. Človek se po svoji naravi razvija tako, da je vse dobro na njem, karkoli dela. Liberalizem torej taji vero v izvorni greh, prezira bistveni značaj človeške narave, ki je sicer dobra, pa vsled izvornega greha k slabemu nagnjena. Vsled te usodne napake zahteva liberalizem za vsakega posameznega človeka vso svobodo. In ta je druga usodna napaka liberalizma.“

Svoboda naj vlada na vsakem polju delovanja, svoboda v kmetijstvu, v trgovini, obrti in industriji. Tudi vlada nima pravice vmešavati se, še manj pa ovirati državljane v njih svobodnem delovanju. Da, odpraviti je treba vse postavbe, ki omejujejo svobodo posameznikov. Popolna svoboda, ki jo dovoljuje liberalizem posameznim ljudem pri njih gospodarskem delovanju, pospešuje baje najbolj splošni gospodarski razvitok človeštva.

Na ugovor, češ da bi prevelika svoboda lahko mnogo škodovala, ker bi brezvestni ljudje z brezobzirno konkurenco lahko uničili nebrot tekmovalcev, je odgovoril liberalizem, da je to nemoogoče in se je izgovarjal na svoj napačni nauk o npravni dobroti človeka. Tisti, ki so stavili ta ugovor, so imeli popolnoma prav. Kajti vsled neomejene svobode, pri kateri ne smejo ovirati človeka ne postavbe ne oziri bodisi na bližnjega bodisi na splošnost, je resnično nastala najbolj umazana konkurenca.

Priznamo, da je konkurenca mnogokrat potrebna, toda tudi konkurenca mora imeti svoje meje. Če tudi priznamo, da je ta konkurenca pripomogla kolikor toliko k razvitku zlasti industrije in tehnike, vendar ta dobra stran ne odvaga zla, nesreč, nezadovoljnosti in revščine, ki jo je ista provzročila.

Brezpogojna svoboda posameznika je razkrojila smotre in cilje družbe v smotre in cilje posameznika. Iz celote so nastali čisto mali deli. Ako niso hoteli poginiti ti deli, morali so tekmoovati sosednimi deli za svoj obstoj, bojevati se zanj s surovo silo močnejšega. Nastalo je ono silno in obenem odurno tekmovalstvo, ki je na eni strani rodilo res krasne sadove v napredku, posebno v tehničnem oziru, a je povzročilo od druge strani ono zlokobno, propast milijonov človeških bitij.

Konkurenca pa, kakoršno dovoljuje strogi, liberalizem je — hudodelstvo; zato pa je sčasoma liberalizem, ko je uvidel, kam vedejo njegovi nauki, v tej strogosti nekoliko odnehal in zato pa se sliši včasih govoriti tudi o zmernem liberalizmu.

Kdor je bil bolj prebrisan in brezobziren, manj vesten, ta je zmagal v tem konkurenčnem boju, ta je pohodil in ugonobil slabjšega in navadno tudi vestnejšega nasprotnika. Ni brez podlage trditev našega ljudstva, da obogateti se mora le na nepošten in krivičen način.

Če k tema dvema krivima naukoma liberalizma, prištejemo še tretjega, ki obstoji v tem, da postavi pred človeka kot njegov cilj bogastvo in posvetno življenje, tedaj se v resnici ne smemo čuditi, da danes stoji nasproti desetisočim, ki ne vedo kam z denarjem, neštevilna množica nemaničev, ubogih ljudi, ki zjutraj ne vedo, kaj bodo opoldne kosili, ne kje zvečer spali, ljudi, ki pre-

klinjajo dan na dan krivico, ki vlada na svetu.

V boljše umevanje hočem pokazati kako liberalizem smatra človeško življenje za morje, na onostran morja je postavil kot cilj obljubljeni deveto deželo, v kateri se cedi med in mleko in se vse blišči od zlata in srebra. To so liberalna nebesa. Človekov namen je, doseči to deželo. Liberalizem vrže človeka v morje in tukaj pa pomagaj si vsak sam, kakor veš in znaš. Dovoljena so ti vsa sredstva. Če vidiš, da se potapljaš, pa da boš prišel v obljubljeni deželo le, če potopiš svojega bližnjega, ki zraven tebe plava, le potopi ga z mirno vestjo; samo da ti prideš v varni in gotovi pristan. (Pride še).

Političen pregled.

Situacija v državnem zboru. V torek dne 17. dec. zvečer je bila v državni zbornici sprejeta pogodba z Ogrsko tudi v tretjem branju z ogromno večino. Nasprotniki nagodbe so bili posebno člani „Jugoslovanske zveze“, ki so menili z nagodbo spraviti v tek in tudi rešiti idealno jugoslovansko vprašanje.

Od delovanja so se gospodje obrnili proti nagodbi, ker po njihovem mnenju tiči v nagodbi razdvojitvev. Od leta 1887 se ni sklenila do sedaj še nobena pogodba in vendar so ravno v tem času Madjari pridobili toliko moči, da so se polotili samostalnosti Hrvatov. Ogromna večina zbornice je sprejela nagodbo ne zaradi vlade in tudi ne vladi na ljubo, pač pa iz državne potrebe. Žrtve ki jo je doprinesel državni zbor velja državi in ne vladi. Smešno je postopanje Jugoslov. zveze v tem oziru: Nagodbe ni marala, ker je prinesla ravno Dalmaciji in pa celemu Hrvatstvu velikansko korist: železnico. Za proračun pa hočejo gospodje glasovati. Ako so „Slovenskemu klubu“ preje metali psovke „vladni hlapci“ je pač čudno, da se ta gospoda sedaj meče pod noge vladi, ko je s toliko vneto nasprotovala nagodbi.

Koliko je sedanja večina zbornice vladna in koliko so osobito „vladni hlapci“ člani „Slov. kluba“ se vidi iz glasovanja o Chocovem predlogu, da se o izjavi ministerskega predsednika otvori debata. Ona večina zbornice, ki je sprejela nagodbo, hoče tudi nasproti vladi glede naziranja o Madjarih braniti samostojnost.

Ministerski predsednik Beck naj nikari ne misli, da bo smel v sedanjemu drž. zboru nastopiti tako, kakor da bi bil absolutni gospod in da bi smel zagovarjati krivice Madjarov. Poslanci so prepričani da morajo dati državi, kar ji gre, a bodo tudi od vlade vedno odločno zahtevali, da dà državljanom, kar je njihovega.

Narodna enakopravnost na celi črti, svoboda vere in političnega prepričanja, socijalno politična zakonodaja itd. to so pglavne točke za katere mora delovati zbornica, da zadosti svojemu poklicu.

Delegacije. Dne 18. dec. je zbornica izvolila avstrijsko delegacijo. Za Istro je izvoljen dr. Laginja, namestnik Mandič, za Kranjsko dr. Šustersič, namestnik dr. Krek, za Trst Pittoni, namestnik Scabar, za Goriško dr. Faidutti, namestnik Bugatto. Dne 20. dec. je imela avstrijska delegacija prvo sejo, da se je konstituirala. Za predsednika je bil izvoljen krščanski socialist Fuchs. Izvolili so se odseki in sicer: odsek za zunanje stvari in okupacijski kredit, finančni odsek, armadni odsek in odsek za izpremembo poslovnika. V zadnja dva odseka je bil izvoljen tudi dr. Šustersič.

Skupni proračun izkazuje 386,923.102 kron potrebnih in sicer zunanje ministrstvo 13,266.547, za armado redne potrebnosti 298,431.653, izredne 13,378.729 mornarica redne potrebnosti 53,623.110, izredne 3,476.890, skupno finančno ministrstvo 4.518, 367 K. okupacijski kredit 7,788.000 kron. Čisti carinski dohodek po odbitkih znaša 136,992.829 K. Za nove topove zahteva vojna uprava 15,000.000 kron. Zunanje ministrstvo zahteva 133.800 K. za haaško konferenco in za doklade častnikom v Makedoniji.

Odseki avstrijske delegacije so se konstituirali. Načelnik odseka za zunanje zadeve in za okupacijski kredit je Chlumecky, nam. prof. Dzeduszycki, poročevalec za zunanje zadeve marki Bacquehem, za okupacijski kredit Bukovic. Armadni odsek: načelnik dr. Herold, namestnik grof Merveld; finančni odsek: načelnik grof Montecucoli, namestnik dr. Urban, o začasnem proračunu poroča poslanec Axmann.

22. decembra je sprejel cesar avstrijsko in ogrsko delegacijo. V svojem govoru se je cesar zahvaljeval za izraze udanosti, povdarjal, da so ostali odnošaji z zunanjimi državami ugodni, nekatera nasprotstva v mednarodnem položaju so

postala milejša, vse vlasti se trudijo vzdržati mir. Nadalje je cesar povdarjal, da vojna uprava zahteva od delegacij večjih izdatkov, a je svoje zahteve skrčila na najpotrebnejše. Bosna in Hercegovina bodeta tudi v prihodnjem letu svoje potrebe pokrile iz svojih dohodkov.

Rusija. Poprej slavljene junaki iz rusko-japonske vojske sede zdaj kot obtoženci pred vojaškim sodiščem v Peterburgu. Največjo pozornost vzbujajo general Steselj; poleg njega sedi general Reuss, general Fock, in prejšnji poveljnik Port Arturja, general Smirnov. Obtoženci se smatrajo vsi za nedolžne. Za pričevanje je povabljenih 120 oseb. General Kuropatkin je govoril v prid Steslju, zvrčal pa je krivdo na Focka. Zelo ugodno za vse obtožence se je izjavil general Nikitin.

Prekucija v Perziji. Veliki nemiri v Perziji so že slični revoluciji. V južnem delu Perzije je zastala radi nemirov vsa trgovina. Po mestih se ponavljajo umori in vplomi. V Teheranu se zbira oboroženo ljudstvo pred parlamentom in pred mošejami in gradi barikade. Če bo morala posredovati Rusija z vojno močjo, pomenilo bi to konec Perzije, ki bi si jo prisvojila Rus in Anglež.

NOVICE.

Čenjenim somišljenikom smo poslali na ogled današnje številko „Zarje“. Smer lista je v uvodnem članku jasno označena. Kdor hoče v tem smislu delovati z nami na narodnem polju, naj naroči „Zarjo“, naj jo podpira in razširja med znanci in prijatelji ter pridobiva še novih naročnikov in sotrudnikov. Naročnina šest kron je tako nizka, da ne more biti nižja pri sedanji tiskarski draginji. Kdor se naroči na list, naj pošlje naročnino takoj na naše upravnništvo. Na naročbe brez priložene naročnine se ne moremo ozirati. Kdor ne misli lista obdržati, naj nam ga precej vrne.

Upravnništvo.

Nova cerkev v Reki. Kapucini v Reki zidajo v gotskem (spičastem) slogu veličastno cerkev na čast lurški Materi Božji. Prav za prav bosta dve cerkvi, druga vrh druge, spodaj takozvana kripta, nadnjo pa velika cerkev. Lega cerkve je krasni stavbi zelo primerna. Pročelje gleda na najlepšo in najširjo ulico v Reki, ki vodi ob morju skozi mesto. Ko bo cerkev dovršena, bo pravi kras vsej okolici na daleč. Že cerkev sama se bo visoko dvigala nad vsa druga poslopja, zvonik bo pa skoro 100 metrov visok. Spodnja cerkev ali kripta je že prirajena za službo božjo. Dne 11. februarja 1908, to je na petdesetletnico prvega Marijinega prikazanja v Lurdu, bo cerkev posvečena.

Iz škofijske kronike. Podeljeni sta župniji. Repentabor č. g. Jožefu Krančič, ekspozitu v Sli-vjah, Avber č. g. Petru Švegelj, župniku v Movražu. Za provizoričnega kaplana v Izolo pride č. g. Pavoni Pij, bivši salezijanec iz Verone. V Krašico gre č. g. Ivan Kociper, č. g. Jožef Miličič gre za župnega upravitelja v Materado in ekskurendo v Karsette.

Imenovanje g. Ujčić-a za profesorja v Goriškem semenišču. Že mnogo časa je želela duhovščina tržaške škofije, da bi bil imenovan za profesorja na centralnem semenišču v Gorici vendar enkrat tudi duhovnik tržaške škofije. Zdaj ko se je ta želja uresničila, je moral nastopiti proti temu prav tržaški dnevnik, ki se v svoji št. 348 z dne 19 dec. t. l. hudo jezi radi tega imenovanja.

Da bi to imenovanje „razburilo duhovske kroge v Gorici“, kakor nekateri fantazirajo, ni res. Če bi se smel kdo jeziti radi tega imenovanja, bi mogel biti to k večjemu laški del goriške duhovščine, ker je na mesto bivšega profesorja Alpija, ki je bil italijanske narodnosti, prišel g. Ujčić, ki je hrvatske narodnosti. Toda o kakem nezadovoljstvu pri laških duhovnikih goriške nadškofije ni niti sledu. Še manj „razburjenja“ pa je pri slovenskih duhovnikih, saj so prav slovenski duhovniki naprosili g. prof. Ujčića, naj bi sprejel tudi vodstvo slovenskega „Alojzijevišča“! Torej — Razburjeni so le oni časnikarski krogi, ki vedo, da ima novi profesor moralke jasna načela o čitanju in sodelovanju pri listih. Če stopijo ta načela dosledno v prakso po duhovnikih, ki poslušajo pri Ujčiću moralke, bo protiverskim časopisom kmalu odzvonilo. Od tod na brže vsa jeza.

Kar se tiče drugih „trditev“ tržaškega dnevnika odgovorjamo:

1) Če se je škof Nagl res potegoval za Ujčića (tako vsaj trdi tržaški dnevnik), so mu duhovniki

tržaške škofije hvaležni, da je vendar le enkrat spravljal tržaškega duhovnika v centralno semenišče, kjer se vzgajajo tudi tržaški bogoslovci!

2) ni res, da je suplent Ujčić postal „kar čez noč“ definitivno, res pa je, da je supliral več kot 14 mesecev.

Res je dalje, da je nadškof razpisal že okoli 20. aprila t. l. konkurz za katedro moralke za vse Primorske škofije, da sta konkurenta Rejec in Ujčić položila izpit 5. in 6. junija in da je Ujčić imenovan z dekretom od 6. decembra, torej po 6 mesecih. To pač ni „kar čez noč“

3) Nam ni znano, kateri konkurent je napravil boljši izpit, ker nadškofija ni javila tega uredništva, pač pa vemo, da so cenzurirali naloge sledeči faktorji: 1) nadškof 2) profesorski kolegij v Gorici, 3) profesorji v Ljubljani, 4) škofijske kurije v Trstu, 5) Poreču in 6) Krku.

Vemo tudi, da je prof. Ujčić naredil svoje izpite na dunajski univerzi vedno dobro, da je posebno rigoroz iz moralke napravil eumappa plusu (z odliko.) Sicer smo prepričani tudi mi da je Ujčićev konkurent položil izpit za profesuro moralke z odličnim vspehom, ker je znan kot zelo nadarjen duhovnik, toda kateri izmed obeh gospodov kompetentov je napravil izpit boljše, tega ne moremo vedeti mi, še manj pa protiversko časopisje.

Iz Sežane. Pravijo, da je najbolj čednostna žena ona, o kateri se v javnosti najmanj govori. Če velja ta izrek tudi o posamičnih krajih, bi bilo to za našo Sežano lep poklon. No, pa časi se menjajo, in Bog že skrbi po dobrih ljudeh, da bo počasi tudi iz Sežane kaj hvaležnega gradiva za javnost. Za sedaj bi bila skromna novica ta, da imamo v Sežani dekliško Marijino družbo, ki nam jo je pomagal ustanoviti sedanji gospod kaplan. Triintriideset vrlih deklet sežanske župnije je bilo dne 8. t. m. sprejetih v družbo. Pristopile so s prav veseljem in željno so pričakovale sprejema. Hvaliti moramo njih srnost in značajnost, da se niso zdale hujskačev, ki so v za etku begali dekleta, sedaj pa že utihnili. Marijine družbe so sicer strogo cerkvena društva, ki verskonravno vzgajajo svoje lane, toda vsak razsoden človek spozna takoj, da so take družbe tudi v narodnem pogledu velikega pomena, ker je prav duševno čista in čvrsta mladina glavni predpogoj čilnega narodnega življenja in napredka. Po Kranjskem in Štajerskem je že na tisoče nadebudnih fantov in deklet v Marijinih družbah, kar jako ugodno upliva na zdrav razvoj slovenskega ljudstva. Po naših krajih so se začele Marijine družbe ustanovljati posebno od l. 1904., to e od petdesetletnice proglasenja Mariinega brezmadežnega spočetja dal e. Ker vidi naša narodna duhovščina v Marijinih družbah pravi blagov slovenskega ljudstva, smo prepričani, da jih bo ustanovljala tudi drugod in da bodo sežanski družbi sledile še druge po Krasu.

Krščansko-socialno izobraževalno društvo pri Sv. Ivanu je napravilo na sv. Štefana dan svojo božičnico. Najprvo je nastopil pevski zbor in sicer z izbornim vspehom. Obilo smeha je povzročila burka «Kmet in fotograf», katero so jako fino predstavljali. Tudi srečkanja ni manjkalo, zato so razni dobrotniki preskrbeli obilo lepih daril, za kar jim bodi sr na hvala. Upamo, da nam društvo v kratkem zopet napravi kak prijeten večer.

Iz Rojana. Naša dekliška Marijina družba priredi v nedeljo dne 29. t. m. svojo prvo veselico v „Marijinem domu“ (Šubernikova hiša pri cerkvi). Na vspredu je igra „Raz Marijino Srce,“ dalje venček narodnih pesni in konečno še nova burka „Kaznovana potrata“. Začetek točno ob 4½. — Vstopnina 50 vinarjev.

Stavka v Trstu. Komaj je bil končan štrajk težakov, že so pričeli stavkati delavci v Lloydovem arzenalu. To stavko splošno obsojajo, ker je sedaj jako neugoden čas zato. Čudimo se le tistim delavcem, ki še vedno tako slepo vernjejo socialističnim voditeljem, kateri, kakor je pokazala stavka težakov, gotovo ne dela o v blagor delavstva. Sedanje stavke se Slovenci ne vdeležujejo in da so pametno storili, kaže to, da Lloydovo ravnateljstvo smatra stavkujoče delavce za odpuščene. Nazaj jih gotovo ne bo sprejelo, ker sedaj nima dela za toliko delavcev.

Cesarjeva vožnja k sprejemu delegatov. Dne 21. dec. zjutraj se je ozdraveli cesar peljal prvokrat po svoji boleznici iz Schönbrunn v svoj cesarski dvor. Vožnja je bila pravcati triumfalni sprevod. Na tisoče ljudstva je pozdravljalo cesarja, ki je ves čas s salutiranjem se zahvaljeval za ogromne ovacije. Vse hiše so bile v zastavah. Manifestacija šolskih otrok je na cesarjevo željo vsled mrzlega vremena izostala, pač pa so stala v špalirju veteranska, meščanska in druga društva s svojimi zastavami in godbami. Pri takozvanem «äusserem Burgtor» je pozdravil cesarja župan dr. Lueger na čelu dunajskega obč. sveta in okrajnih zastopov.

Pri sv. Jakobu so krstili minulo nedeljo 36 letnega žida Henrika Grego.

Pri polnočnici na Božič je bila cerkev sv. Jakoba natlačeno polna. Izgredov ni bilo. Le ljudstvo zunaj svetišča je bilo nevoljno, da ni moglo v cerkev, ker ni bilo več prostora. Iz tega je razvidno, da bi bilo popolnoma umestno, da bi se polnočnica povsod zopet vpeljala, kakor so jo zopet uvedli na Francoskem vladi v protest.

Iz Istre. V Kostaboni so obhajali od 17.-24. novembra 1907 sv. misijon v proslavo petdesetletnice mašništva sv. Očeta Pija X. Vodila sta ga preč. gg. patra Ivan Kunstelj in Engelbert Rakovec iz jezusove družbe. Vdeležba je bila povoljna. Obhajanih je bilo 885. Sklepno procesijo presv. R. Telesa je vodil preč. g. Ign. Počivalnik, dekan krkavški obobilni azistenci sosednjih vele. gg. župnikov. Vdeležilo se e sklepa sv. misijona gotovo nad dva tisoč ljudij iz bližnjih in daljnih krajev. — Prvi sad sv. misijona je ustanovitev bratovščine presv. Srca Jezusovega, v katero kostabonski župljani pridno pristopajo.

Občinske volitve. Kdaj bodo občinske volitve v pomjanski občini, se povprašujejo radovedno ljudje. Tudi mi vprašamo merodajne faktorje, kdaj bo konec sedanjega gospodarstva. Volilci, volite si može, ki so krščanskega prepričanja.

Dobro vino. V Kostaboni je napredaj obilo moškata in refoška. Cene refošku so od 32 vinarjev naprej, moškatu pa od 36 vinarjev dalje. Kupci, pridite v obilnem številu po dobro in pristno kaplico. Ne bo vam žal. Pojasnila daje župni urad v Kostaboni.

Predsednik upravnega sodišča umrl. 21. decembra je na Dunaju umrl predsednik upravnega sodišča grof Schönborn. Bil je samo par dni bolan.

Nov hrvatski list in sicer glasilo hrvatskih radikalcev, je pričel izhajati v Zlatar-Kaštelu. Izhajaja po dvakrat na mesec in stane letnih 5 K.

Socialni demokratje v Trstu prično dne 3. januarja izdajati slovensko pisan socialistični tednik «Delavski List», ki bo glasilo slovenskih socialnih demokratov na Primorskem.

Zopet roparski napad v Barkovljah. 18-letni zidar Albert Taučer stanuje v Barkovljah, a dela v svobodni luki. Predsinočnjim je pa — kakor se to pripeti v svobodni luki večkrat — moral delati preko ure. Vračal se je z dela domov že po 11. uri po noči. Ko je prišel — bila je ura 11. in pol — do «zavinka» na takozvanem «Franklovem», so hkratu stopili predenj trije lopovi in ga — tebi ni, meni nič — podrli na tla. Dva njih sta ga, ležečega na tleh pretepała in nabijala s pestmi, a tretji mu je vzel iz žepa denar, katerega je bilo kakih 10 kron. Nato so ga pustili in pobeignili. Albert Taučer se je ves pobit komaj pobral in šel domov. Včera j v jutro pa ni mogel vsled bolečin niti vstati; moral je ostati v postelji.

V katoliško cerkev je prestopil na Sv. Gori pri Gorici protestantsko-puristanski pastor I. A. Knaflitsch. Zapustil je svojo bogato službo in se iz hrepenenja po resnici oklenil katoliške cerkve. V času, ko suhe veje odpadajo od debla katoliške cerkve, poganjajo nove čvrste mladike s tem večjo močjo.

Otvoritev novega železniškega skladišča na carinski meji. Dne 1. januarja 1908, otvori se v svobodnem okrožju oz. na carinski meji tržaški ležeče novo železniško skladišče, blagovne odpravljalnice Trst, svobodna luka c. kr. drž. žel. v via della Stazione.

To skladišče je z ozirom na omejitve, omenjene v oddelkih IV in VI pojasnil in določil za promet s Trstom, določeno za vsprejemanje in oddajanje takih pošiljatev v prometu svobodnega okrožja in takih skupnih naklad in pošiljatev blaga različnega carinskega značaja, ki se jih sploh sme dopuščati za manipulacijo v železniških skladiščih svobodnega okrožja in se odpravljajo po vodilnih prometnih predpisih črez črte c. kr. avstr. drž. železnice.

Ob enem se vse računске pisarne in blagajne blagovne odpravljalnice Trst svobodna luka c. kr. drž. žel. ki so se do sedaj nahajale v skladišču za oddajo blaga postaje Trst juž. žel., premeste, v pisarniške prostore v I. nadstropje tega novega železniškega skladišča.

Novi kardinali. Papež je izročil 18. t. m. kardinalske klobuke novim kardinalom Gaspariju, Luconu, Andrieu in Delayu. Papežu se je zahvalil, v imenu novih kardinalov Gaspari, na kar je sv. oče ljubeznivo odgovoril.

Književnost in umetnost.

Dvojne litanije (na čast presv. Srcu Jezusovemu in lavretanske, izpod peresa našega skladatelja g. prof. Foersterja, so pravkar izšle v 5. natisu. Besedilo je popravljeno po cerkvenem molitveniku. Naroča se v «Katoliški bukvarni» v Ljubljani.

Malo življenje. Povest. Spisal Dr. Fr. Detela. — «Ljudska knjižnica» 4. zvezek. Cena 1 K; vezano K 1.90. Založila «Katoliška bukvarna» v Ljubljani. To je res zanimiva povest za naše ljudi. Priporočamo jo knjižnicam v mestu in po deželi. Naroča naj se kar vezana knjiga, saj ne more noben navaden knigovez vezati za 90 vin. tako li no.

Koledar za kmetovavca 1908 obsega kratek pouk o vsem, kar mora dandanes znati umen gospodar na kmetiji. Vezan v močno platno stane po pošti K 1.80. Naroča se pri Ivanu Bonaču v Ljubljani.

KOLENDARČEK.

29. nedelja: Tomaž, škof, Trofin, mučenec.
30. ponedeljek: Nicefor, David, kr.
31. torek: Silvester, pap., Pavlina, mučenica.

1908.

1. sreda: Novo leto. Obrezovanje Gospodovo.
2. četrtek: Makarij, opat, Martinijan, škof.
3. petek: Genovefa, dev.; Anter, papež.
4. sobota: Tit, škof; Izabela, kraljica.
3. januarja ob 10 uri 49 min. zvečer bo mlaj. Obeta se lepo vreme.

Zahtevajte „Zarjo“

po vseh gostilnah in javnih lokalih!
V Trstu dobite za sedaj „Zarjo“ na prodaj v teh-le tobakarnah:

Rubnič, via sette Fontane 14
Supanz, via Vinc. Bellini 13
Frank, via Stadion 10
Hreščak, campo Belvedere 1
Bruna, via del Rivo 44
Stanič, via molin piccolo 14
Mosc, via Miramar 1
Bruni, piazzetta s. Lucia 1
Grammatico, via del Bosco 1
Schmied, via delle Acque 2

Vodstvo Ljudske hranilnice
in posojnice pri Sv. Ivanu
želi vsem članom
veselo novo leto.

*Isem p. n. odjemalcem in prijateljem
srečno 1908!*

*Svetko Stanibal Škerl, trgovec
pri Sv. Ivanu.*

*Karol Klilič, gostilničar
Obrtno-konsumnega društva pri Sv. Ivanu
(pri cerkvi)*

*želi vsem p. n. članom društva in gostom
veselo novo leto.*

Zahvaljuje se za dosednji obisk in se priporoča še bodoče.

*Odbor Obrtnega in konsumnega društva
pri Sv. Ivanu (pri cerkvi)*

želi vsem častitim članom

srečno novo leto.

*Svetko Stanibal Škerl
Trst, Sv. Ivan.*

priporoča svojo bogato založeno prodajalnico
jestvin in pekarno.
Pošilja na deželo tudi poštno pošiljatve od 5 K.
naprej.
Posebno se priporoča č. duhovščini.

Knjižico „Ples“

katero je razven šest škofijskih uradnih listov (Celovec, Gorica, Ljubljana, Maribor, Poreč in Trst) priporočilo še mnogo drugih slovenskih in hrvaških listov, kar najtopleje priporočamo. Cena 70 vinarjev brez pošte. Naroča se: Uprava «Ples-a» TRST Vincenzo Bellini 2, IV.

ZALOGA

likerjev v sodčkih in butilkah

JAKOB PERHAYC

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor

vsakovrstnih najfinejših in starih vin v buteljkah.

Postrežba točna. — Cene zmerne. — Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu

Via Farneto 18, II. nadstr.

Kdorkoli ima kaj usmiljenja in krščanske ljubezni, bode gotovo kaj pripomogel za to velevažno zavetišče za brezposelne služkinje.

Slovenski Marijin Dom v Trstu.

Slovenec in Slovenke pošiljajte prispevke č. g. blagajniku-tajniku Andreju Zink, duhovnik, Trst (nova cerkev Sv. Vincenca).

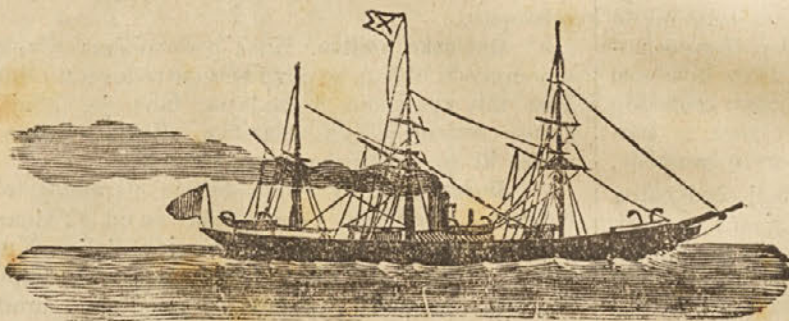
Prvi slovenski denarni zavod v Trstu Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Piazza Caserma šte. 2, 1 nadstropje (v lastni hiši).

Sprejema hranilne vloge in je obrestuje po 4% v aga se lahko po 1 K. Rentni davek plačuje zavod sam in ne vlagatelji. Posojuje denar na menjice zastave in vknjižbe. Ima najmodernejšo varnostno ce-

lico, varno proti vlomu in požaru, v njej se shranjujejo lahko: vrednostni papirji, zlatnine, biseri, testamenti itd. Ako hoče kdo kupiti srečke na obroke mu to pre skrbi posojilnica jako po ceni.

Z Bogom! Srečno pot! V daljno Ameriko!

Zakaj potujejo naši ljudje najraje čez Trst na ladijah avstro-ameriške parniške družbe (Avstro Amerikana Bratje Kozulič i dr.)? Odgovor:

Rafaelova družba v Trstu priporoča to iz teh le vzrokov:

Prednosti: v Trstu 1) smo mi doma, 2) smo pod avstrijskim varstvom do Amerike, 4) ni treba menjavati denarja, 5) si

lažje pomagamo v svoji materinščini (v prodajalnicah, uradih, cerkvah), 6) imamo večinoma slovanske sopotnike.

Prednosti: na ladijah avstro-ameriške (Avstro-Americana) plovitbene družbe:

1) domači ljudje v postrežbi, 2) domača kuhinja, 3) uvaževanje slovanskih jezikov, v napisih, govoru, v razvrstitvi (po narodnosti v izseljenškemu domu in na ladijah), 4) lastni izseljenški dom, obdan z lepim vrtom na samem, izven mesta tik morja. Do poslopja električni tramvaj. Po vseh prostorih električna razsvetljava. Hrana in stanovanje brezplačno pred odplitvijo za 2000 oseb, 5) močne ladje, 6) v izseljenškem domu nameravana katoliška kapela. Govorilo se je tudi o posebnem dušnem pastirju za izseljence, 7) strogo ločenje veroizpovedanja, narodnosti, spola, 8) Vožnja mnogo cenejša, 9) Zveza tudi v južno Ameriko. 1908) 10. Strogo nadziranje in poduk agentov, ki ne smejo vabiti še manj pa siliti ljudi v tujino.

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI - SOLKAN

tovarna pohištva s strojevnim obratom

Priporoča slavnemu občinstvu svojo

Zalogo pohištva prej A. Cernigoj, via Rettori 1 (Rosario) v Trstu

tik cerkve Sv. Petra v hiši Marenzi. — Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Pohištvo se izdeluje solidno, trpežno in lično, in sicer samo iz lesa, posušenega v tovarniški sušilnici s temperaturo 60 stopinj. Vsaka konkurenca je izključena. Album pohištva se pošilja brezplačno.

Prodaja se tudi na mesečne obroke. Zastopsvo: v TRSTU, ŠPLITU in ALEKSANDRIJI (ORJENT)

Edina mehanična

Tovarna pohištva

v Trstu

tvrdke Aleksander Levi Minzi

ulica Tesa 46.

— Skladišča Piazza Rosario št. 1. —

Obrtno in konsumno društvo Sv. Ivan

(pri cerkvi)

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

javlja sl. občinstvu, da je svoje prostore preustrojilo v najnovejšem sloju.

Ima na razpolago veliko dvorano v pritličju, najmodernejši pivski salon ter tri sobe rezervirane za krstve poroke in društvene sestanke.

Toči domačevino, istrsko črno, belo vipavsko, kraški teran in refošk v buteljkah.

Za obilni obisk se priporoča: Načelnistvo.

Trgovsko-obrtna zadruga

Via S. Francesco d'Assisi št. 2, I. n. V TRSTU Via S. Francesco d'Assisi št. 2, I. n.

kjer je bila prej «Tržaška posojilnica in hranilnica». — Telefon št. 16-04.

Poštno hranilnični račun 74679

Sprejema hranilne vloge od vsako- 5° Sprejema tudi vloge po 1 K na teden, gar, tudi če ni član, in je obrestuje po 5° tako da se po 260 tednih dobi 300 K

Sprejema hranilne knjižice tujih zavodov, in je realizuje ne da se bi obrestovanje pretrgalo. — Daje v najem hranilne pušice, katere so najprimernejše sredstvo za varčevanje v družinah — posebno pa, pri nedoraslih. Hranilne pušice se odpirajo le v uradu. — Deleži so po 20 K in po 2 K.

Nadaljna pojasnila se dajejo v uradu med uradnimi urami ki so: ob delavnikih od 9—12 d. in 3—5 p. Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu registrirana zadruga z neomejenim jamstvom.

LJUDSKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema hranilne vloge tudi od neudov in jih obrestuje po

4 1/2 %

Davke plača hranilnica sama.

Za varnost vlog jamčijo udje.

(280) z vsem svojim premoženjem v znesku približno en milijon kron in pol.

Za večje vloge se tudi dajo višje obresti po ustnem pogovoru s stranko. — Hranilnica in posojilnica je pod nadzorstvom svetoivanske duhovščine. Hranilne vloge sprejemata za našo hranilnico v Trstu č. gg. Frančišek Gusin in Hadrijan Brumen. — Vsak krščansko misleč Slovenec naj vloga svoj denar le pri Ljudski hranilnici in posojilnici pri sv. Ivanu pri Trstu.

Ves božji dan krožim po Trstu, a vse zastoj. * *

Kaj pa bi rad? Par dobrih čevljev. Če hočeš dobiti dobrih čevljev in če nimaš prav polne mošnje, pojdi lepo k cerkvi sv. Petra v starem mestu ulica Rosario št. 2 in stopi v slovensko zalogo obuval. Čevljarski mojster Josip Stantič ti bo prav po domače slovensko postregel z najboljšimi čevlji za nizko ceno. Ioskusi!

No, kako je bilo? Imenitno, izvrstno. Čevljev se tu dobi za vsako nogo, kakor da bi na nji vzrastil. — Ni čudno saj zalaga ta mojster tudi c. k. ljudi.

Razširjajte in priporočajte „ZARJA“